

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş Kanunu

(Resmî Gazete ile ilâmi : 17 . VII . 1953 - Sayı : 8460)

No.
6145

Kabul tarihi
13 . VII . 1953

I - Kuruluş

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâletine bağlı olmak, hükmi şahsiyeti haiz bulunmak ve bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak ve merkezi Ankara'da bulunmak üzere, (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) unvanlı bir teşekkül kurulmuştur.

Bu kanunda (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi (PTT) remzi ile ifade edilmiştir.

MADDE 2. — PTT; muhtelif kanunlarla Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine ve işbu kanunla PTT ye verilmiş olan,

A) Yurdun her tarafında, açık ve kapalı mektuplar ve haberleşme kartlarını kabul, nakil ve tevzi etmek, telgraf ve telefon tesisleri kurmak ve işletmek gibi tekel altında bulunan hizmetlerle;

B) Gazete, dergi ve kitaplar, her türlü basılmış kâğıtlar, iş kâğıtları, tebliğ kâğıtları, ticaret eşyası örnekleri, küçük paketler, değerli mektuplar ve kutular, değerli değersiz posta kolileri kabulü, taşınması ve dağıtılması, posta bonolarıyla posta ve telgraf havaleleri muameleleri, yolcu ve bagaj nakliyatı, posta çekleri işlemleri ve Posta Biriktirme Sandığı kurmak gibi tekel dışı hizmetleri düzenler, yürütür ve hizmetlerin gerektirdiği her türlü tesisleri kurar.

PTT, (A) ve (B) fıkralarında yazılı hizmetlerle ilgili ve bunların gerektirdiği her türlü teşebbüse doğrudan doğruya veya müesseseler kurarak girişebileceği gibi tekel dışındaki hizmetleri de sermayesinin % 50 sinden fazlası PTT ye ait olmak üzere ortaklık tesis ederek yapabilir.

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğüne yukardaki türlü hizmetler için kanunlarla tanınmış her türlü imtiyaz, hak ve muafiyetlerden (Kurumlar Vergisi hariç) PTT faydalanır.

II - İdari hükümler

Umumi heyete katılacak üyeler

MADDE 3. — 3460 sayılı Kanuna göre kurulan umumi heyete Ulaştırma Vekili ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Ulaştırma Komisyonu Reisi, Sözcüsü ve Kâ-tibi ile her teşriî yıl için bu komisyondan seçilecek beş âza katılır.

İdare meclisi

MADDE 4. — İdare meclisi biri Genel müdür olmak üzere yedi âzadan teşekkül eder. Reis ile iki âza Ulaştırma Vekilliği, bir âza Maliye Vekilliği, bir âza İşletmeler Vekilliği, bir âza Ekonomi ve Ticaret Vekilliği tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

Reis ve âzaların (Genel Müdür hariç) hizmet süreleri üç yıldır. Süresi bitenlerin yeniden teklif ve tâyinleri caizdir. Süresinin bitiminden evvel ayrılanların yerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

Genel Müdürlük

MADDE 5. — PTT nin bir Genel Müdürü ve iki Genel Müdür yardımcısı bulunur. Genel Müdür ve yardımcılarının yüksek tahsil görmüş olmaları ve teknik işlerle meşgul olacak yardımcının yüksek mühendis olması şarttır.

Genel Müdür PTT nin bütün işlerini kanunlara ve tüzüklere, idare meclisi kararlarına ve PTT nin işgal konularının icaplarına göre sevk ve idare eder.

Genel Müdür, Ulaştırma Vekilinin teklifi, yardımcılarını, Genel Müdürün inhası ve Ulaştırma Vekilinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur. Genel Müdür yardımcılarını, Genel Müdürdan alacakları yetki ile onun adına hareket ederler.

MADDE 6. — Dördüncü ve daha yukarı derecedeki memurlar Genel Müdürlüğün teklifi üzerine İdare Meclisince ve diğer memurlarla çeşitli hizmetliler Genel Müdür tarafından tâyin olunur.

İş programı

MADDE 7. — Genel Müdürlük her yıl başında bir evvelki yılla mukayeseli, yapılmış ve yapılacak işleri ihtiva eden bir iş programı hazırlar. Program, İdare Meclisinin tasvibi ve Ulaştırma Vekilinin tasdiki ile kesinleşir.

III - Malî hükümler

MADDE 8. — PTT nin itibari sermayesi (300 000 000) Türk lirasıdır. Bu sermaye (a, b ve c) fıkralarından tereklüp eder :

- a) Bu kanunun geçici birinci maddesi gereğince Genel Müdürlüğe intikal edecek her çeşit kıymetler;
- b) 9 ncu madde gereğince sermayeye eklenecek kârlar;
- c) Umumi bütçeden yapılacak tediyeler.

MADDE 9. — Her yıl hâsıl olacak kârdan 3460 sayılı Kanunun 42 nci maddesine göre ayrımlar yapıldıktan sonra bakıye itibari sermayenin dörtte birine ulaşıncaya kadar fevkalâde ihtiyat olarak ayrılır. Bu miktarlar dolduktan sonra kâr sermayeye ilâve olunur.

Zararlar ihtiyat sermayeden karşılanır.

MADDE 10. — PTT, 6115 sayılı Amortisman ve kredi Sandığı hakkındaki Kanunun 23 ncü maddesi hükümleri dâhilinde ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla itibari sermayesinin yarısına kadar her türlü tahvil çıkarabilir.

MADDE 11. — PTT ve müesseselerinin yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretler, tarifelerle tesbit olunur. İş ve hizmetin özelliği bakımından tarife bağlanamayacak hususlarda PTT özel anlaşmalar yapmaya ve ücretler tesbitine yetkilidir.

Bu tarifeler ve ücretler Genel Müdürlükçe tesbit ve idare meclisince tasdik olunur. Ancak muhabere ve muraseleye ait âzami ücret tarifeleri ile âdi mektup, âdi telgraf ve âdi telefon cari ücret tarifeleri Ulaştırma Vekilinin tasvibiyle tekemmül eder.

IV - Müteferrik hükümler

MADDE 12. — PTT nin tekelinde bulunan iş ve hizmetleri için lüzumlu olan gayrimenkullerin istimlâki, Devlet istimlâk hükümlerine tabidir.

MADDE 13. — PTT nin nakit ve üçüncü şahıslardan alacakları müstesna, tekel hizmetlerine tahsis edilmiş malları haczedilemez.

MADDE 14. — PTT ye ait mallar, Devlet malı hükmündedir. Bu malları çalanlar veya tahrip edenler Devlet malları hakkında bu nevi suçları işliyenler gibi cezalandırılırlar.

Suç işliyen ve vazifelerini suiistimal veya ihmal eyliyen veya irtişa ve irtikâpta bulunan PTT memurları hakkında Türk Ceza Kanununun Devlet memurlarına mütedair hükümleri tatbik olunur.

MADDE 15. — PTT iş yerlerinin günün hangi saatlerinde işletmeye açık bulunacakları ve PTT memur ve hizmetlilerinin çalışma saatleri, servislerinin gereklerine göre Genel Müdürlükçe tâyin ve tesbit olunur.

Fevkalâde haller dışında memur ve hizmetlilerin çalışma süresinin aylık ortalaması günde sekiz saati geçemez. Ancak, işletme şartlarına göre ve idari lüzum ve zaruretlere dolayısıyla hafta tatili alamıyanlarla, millî ve dinî bayramlarda ve çalışma süresi dışında çalıştırılacaklara idare meclisince tesbit edilecek esas ve nispetler dâhilinde ek çalışma ücreti verilir.

MADDE 16. — PTT İdare Meclisince tâyin edilecek şartlar dairesinde PTT memur ve hizmetlileri ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere bir « PTT Sağlık Yardım Sandığı » kurulur. Bu sandığın kaynakları :

a) PTT nin her yıl bütçesine memur ve hizmetliler aylık ve ücretleri karşılığı olarak konulacak ödenek tutarının yüzde biri nispetinde verilecek paralardan;

b) Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinden yüzde biri geçmemek üzere kesilecek aidattan;

c) PTT hizmetlerinde sarfedilen pulların beyiyelerinden;

d) PTT iş yerlerinde sattırılan piyango biletleri, bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul kıymetler satışına tavassuttan hasıl olan beyiyelerden;

e) Sandık sermayesinin işletilmesinden doğacak faiz ve sair gelirlerden;

f) Teberrulardan;

İbarettir.

Sandığın teşkilâtı, vazife, salâhiyet ve mükellefiyetleri bir tüzükle tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 17. — PTT de 2489 sayılı Kanun hükümleri dairesinde ve mezkûr kanunla tanınan hak ve muafiyetleri haiz olmak üzere (PTT Memurları Mütteselsil Kefalet Sandığı) adı ile bir sandık kurulur.

MADDE 18. — Memurin Kanununun 9 ncu maddesi PTT memur ve hizmetlileri hakkında da tatbik olunur.

V - Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE I. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle PTT nin bir devir bilânçosu tanzim olunur.

Devir bilânçosunun aktifine :

a) Gayrimenkuller;

b) İşletme tesisleri;

c) Menkuller;

d) Stoklar;

e) Nakit mevcudu ve alacaklar;

Devir bilânçosunun pasifine :

- a) İdarenin her türlü borçları;
- b) Çürük alacaklar için ayrılacak karşılıklar;

dercolunur. Bu suretle aktif ve pasife dercolunan kıymetler arasındaki fark 8 nci maddenin (a) fıkrasında yazılı sermayevi teşkil eder.

PTT ye devredilen menkul ve gayrimenkullerin halihazır kıymetleri PTT ile Ulaştırma ve Maliye Vekâletlerinden ve Divanı Muhasebat ve Umumi Murakabe Heyeti Reislikleri tarafından seçilecek birer temsilciden müteşekkil beş kişilik bir heyet tarafından altı ay zarfında takdir ve tesbit olunur.

GEÇİCİ MADDE II — 4454 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğüne bütün hak ve menfaatleri mevcut ve matlupları, bircümle taahhüt ve borçları bu kanunla kurulan PTT ye intikal eder. Bu intikalın istilzam ettiği tescil ve diğer muameleler hiçbir vergi, resim ve harca tâbi değildir.

GEÇİCİ MADDE III. — 4454 sayılı Kanununun 40 nci maddesine istinaden Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğüne çıkarılıp Maliye Vekâleti kefaleti ile Cumhuriyet Merkez Bankasına iskonto ettirilen bonolardan (60) milyon liralık had dâhilinde PTT de aynı şartlarla ancak on yıllık süre içinde bono çıkarmaya ve bunlara Maliye Vekili kefalete yetkilidir.

4454 sayılı Kanununun 40 nci maddesine istinaden P. T. T. İşletme Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmış olan bonolardan itfa edilmemiş olanlarla, bu madde gereğince PTT tarafından çıkarılacak olanların tutarı 10 ncu madde gereğince PTT nin haiz olduğu tahvilât istikrazı limitinden tenzil olunur.

GEÇİCİ MADDE IV. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte P. T. T. İşletme Genel Müdürlüğünde 2489 sayılı Kanuna göre kefalete tâbi vazifelerde müstahdem olup da yeni kurulan PTT nin aynı vazifelerine geçirilenlerin aylık ve ücretlerinden kesilerek Kefalet Sandığına yatırılmış olan giriş ve aylık aidatlarından mevcut bakıyeler nakden PTT Kefalet Sandığına devrolunur. Ancak, bu memurların mezkûr tarihten evvelki zamana ve PTT İdaresine ait olmak üzere yine bu tarihten itibaren üç sene zarfında zuhur edecek zimmetleri PTT Kefalet Sandığına karşılanır.

GEÇİCİ MADDE V. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte P. T. T. İşletme Genel Müdürlüğünün bütün memurve hizmetlileri 3659 sayılı Kanun esasları dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesine geçer.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları teşkilâtı ile ilgili 5509 ve 5931 sayılı kanunlara bağlı kadro cetvelindeki Posta, Telgraf memurları hizmet bağılıkları ve bütün haklarıyla beraber PTT ye devredilir.

GEÇİCİ MADDE VI. — Hat başbakıcı, bakıcı, başdağıtıcı ve dağıtıcılar bu kanunun meriyeti tarihinde Türkiye Cumhuriyeti PTT İşletmesinin hizmetli kadrolarına naklolunurlar.

GEÇİCİ MADDE VII. — İç hizmetler, tarifeler ve işletme faaliyetleriyle ilgili sair mevzular hakkında yeni hükümler hazırlanıp tatbika konuluncaya kadar mevcut hükümlerin tatbikına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE VIII. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten aynı yılın sonuna kadar olan müddet, teşekkülün ilk hesap devresidir. İlk hesap devresi

altı aydan az olduğu takdirde ayrıca bilânço yapılmaz ve mütaakıp senenin bilânçosu ile birleştirilir.

Son hükümler

MADDE 19. — 4454 sayılı Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları Kanunu, 5584 sayılı Posta Kanununun 6 nci ve 37 nci maddelerinin 2 nci fıkraları ve 4157 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (B) ve (C) fıkraları ve 4332, 4671, 4892 ve 5169 sayılı kanunlar ile 5509 ve 5931 sayılı kanunlara ilişik cetvellerdeki Posta ve Telgraf Müdürlüğüne ait kadrolar kaldırılmıştır.

MADDE 20. — Teşekkülün ilk beş yıla ait Kurumlar Vergisi tecil olunur. Ancak tecil olunan Kurumlar Vergisi bu müddet zarfında 25 milyon lirayı tecavüz ettiği takdirde fark, kanunla muayyen müddet zarfında ödenir.

Yukarıki fıkra gereğince tecil olunan Kurumlar Vergisi mütaakıp beş yılda ve beş müsavi taksitte o yıllara ait Kurumlar Vergisiyle birlikte ödenir.

Tecil edilen vergiler için faiz yürütülmez. Tecil ve taksit süreleri tahsil zaman aşımının hesabında nazara alınmaz.

MADDE 21. — Bu kanun neşri tarihinden üç ay sonra meriyete girer.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16 Temmuz 1953

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 14 . VII . 1953 ve 1/383

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası : 16 . VII . 1953 ve 4/339

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları :

Cilt	Sayfa
14	499
21	480,571:595,595:596,597,625:628

[Birleşim : 107 — 259 sıra sayılı Basmayazı 107 nci Birleşim Tutanağına bağlıdır.]